

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Vad, vem och hur?

En översikt av teman, informanter och metoder i
forskningen om svenskämnets nationella prov i
gymnasieskolan

Ellinor Eriksson
& Hanna Markendahl
Ämneslärarprogrammet

Examensarbete: 15 hp
Kurs: LGSV1G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT 2016
Handledare: Anja Malmberg
Examinator: Hans Landqvist
Kod: HT16-1150-04-LGSV1G

Key words: national test, Swedish, upper secondary school
Nyckelord: nationella provet, svenska, gymnasieskolan

Abstract

The national test has been carried out yearly in all upper secondary schools in Sweden since 1996. Thousands of students take the same test, which has the main purpose of supporting equal assessment and aiding teachers in their grading.

The purpose of this review is to present research that has been done on the upper secondary school's national test in the subject of Swedish. We have found 21 publications, published between 1996 and 2016, which we consider cover the research history of the test. Our time frame runs across two different curricula for the Swedish upper secondary school, Lpf 94 (from 1994) and Lgy 11 (from 2011). However, the national tests from the new curriculum Lgy 11, are still classified. Therefore, researchers have been unable to use these tests as research material. Due to that, most researchers base their studies on tests carried out within Lpf 94. Even so, two publications do make analyses regarding the curriculum from 2011.

In this review, we break the publications down and analyse them through three categories: themes, informants and methods. The themes presented in the research are reading ability, writing ability and assessment (the oral part of the exam has been excluded from this review). The informants are teachers, students and different institutions which concern the Swedish school system. The methods used in the analysed research are text analysis, compilation of quantitative data, interviews, analysis of a study and observations.

We have found that all the research belongs to one of the two national subject categories: the humanities and social sciences. Within the humanities most research has been focused on writing ability and been done with students as informants by using the methods text analysis and compilation of quantitative data. Within social sciences most research has

been focused on assessment and been done with teachers as the informants by using compilation of quantitative data as the method.

Due to the importance of the national test, we regard 21 publications to be a noticeably small amount. It should be said that we, within these publications, have found areas which are well studied. We have, however, also found gaps where little or no research has been done.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	4
1.2 Disposition	4
2. Bakgrund.....	6
3. Metod och material	7
4. Resultat.....	10
4.1 Forskningsteman	10
4.1.1 Läsförmåga	12
4.1.2 Skrivförmåga.....	13
4.1.3 Bedömning.....	17
4.2 Informanter.....	18
4.3 Metoder	20
5. Sammanfattande diskussion.....	23
5.1 Forskningsteman och informanter.....	23
5.2 Forskningsteman och metoder	27
5.3 Informanter och metoder	30
5.4 Vad har vi kommit fram till?.....	32
Referenslista.....	35
Material	35
Övriga referenser.....	37

1. Inledning

Nationella prov är ett omtalat ämne i det svenska samhället. Proven genomförs årligen av tusentals elever och ligger bland annat till grund för politiska beslut. De har även syftet att stödja lärares bedömning och mäta hur läroplanen realiserar i klassrummen. Nationella prov genomförs både i grundskolan, i årskurs 3, 6 samt 9, och i gymnasieskolan. I gymnasieskolan genomförs nationella prov i matematik, engelska och svenska (Skolverket, 2016a).

Vi är två svensklärarstudenter som frågar oss vad forskningen säger om detta viktiga prov. Därför har vi valt att göra en översikt av forskningen om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan. Vi har sökt forskning som publicerats mellan 1996 (då det första provet gavs) och 2016 (då denna översikt är skriven) och presenterar alltså en översikt över nationella provets, hittills, hela forskningshistoria för gymnasieskolans svenskämne. Detta gör vi genom att analysera forskningsteman, informanter och metoder utifrån de två nationella ämneskategorierna humaniora och samhällsvetenskap. Vilken kategori forskningstexterna tillhör bestäms av de institutioner som texterna publicerats vid.

Vår avgränsning har resulterat i totalt 21 forskningspublikationer. Detta kan rimligen anses vara få publikationer i förhållande till provets centrala samhällsfunktion, och 21 år långa historia, men det är ändå det material ur vilket vi söker svar på våra frågeställningar.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna översikt är att kartlägga den forskning som gjorts om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan mellan 1996 och 2016. För att uppnå syftet har vi formulerat tre frågeställningar:

1. Vilka teman har beforskats och vad säger forskningen om dessa?
2. Vilka informanter fokuserar forskningen på?
3. Vilka metoder har använts i forskningen?

1.2 Disposition

Denna forskningsöversikt börjar med en presentation av de nationella provens syfte och bakgrund i kapitel 2. Därefter följer en redogörelse för de metoder och det material som vi använt samt en presentation av forskarna bakom publikationerna i kapitel 3. Resultaten av genomgången utifrån forskningsfrågorna presenteras i kapitel 4. Efter resultatdelen följer en

diskussion, kapitel 5, i vilken vi diskuterar svaren på de tre frågorna. Slutligen presenteras avslutande tankar och slutsatser i kapitel 6.

2. Bakgrund

De nationella provens syfte har från början varit att "[...] stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning" (Skolverket, 2016a). Efter att läroplanen förändrades 2011 skulle det även fungera som "underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå" (ibid.).

Nationella provet i svenska konstrueras av *Gruppen för nationella prov i svenska och svenska som andraspråk* vid Uppsala universitet och utformas utifrån styrdokument, lärandeteorier, forskning och praktiska lärarefarenheter (Palmér, 2013a). Uppgifter testas av både lärare och elever flera gånger innan de används i den slutgiltiga versionen av provet (Borgström, 2014).

1994 kom en ny läroplan, *Läroplanen för de frivilliga skolformerna Lpf 94* (Skolverket, 1994), och ersatte den gamla (Östlund-Stjärnegårdh, 2014). Den innebar att alla program i gymnasieskolan blev treåriga och skulle leda till högskolebehörighet. Den innebar också att de nationella proven infördes och ersatte de tidigare centralproven. Ämnet svenska kom då att innehålla två, för alla elever, obligatoriska kurser: Svenska A och Svenska B. I den senare gavs det nationella provet, vilket ursprungligen bestod av två skrivuppgifter, en kortare och en längre, samt en muntlig del. I skrivuppgifterna prövades även läsförmåga genom att eleverna skulle förhålla sig till ett textmaterial (Östlund-Stjärnegårdh, 2014).

Efter en reform 2011 ersattes Lpf 94 med Lgy 11, *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskolan 2011* (Skolverket, 2011), som gäller idag. Utifrån den genomförs nationella prov i kurserna Svenska 1 och Svenska 3 (Palmér, 2013). I och med Lgy 11 leder vissa gymnasieprogram inte längre till högskolebehörighet och har endast Svenska 1 som obligatorisk kurs inom svenskämnet. I den kursen består det nationella provet av tre delar: ett muntligt framträdande, en läsförståelsedel och en skriftlig framställning (Skolverket, 2016b). Provet i Svenska 3 innehåller två delar: ett muntligt framträdande och en skriftlig framställning. Det prövar även läsförståelse på samma sätt som provet i Svenska B gör; eleverna läser ett textmaterial och förhåller sig till det i det skriftliga provet (Skolverket, 2016c).

3. Metod och material

I detta kapitel presenteras de metoder och det material som vi använt för att genomföra denna översikt. Först presenteras sökmetod, därefter material, följt av den metod vi använt för att analysera och diskutera materialet. Kapitlet avslutas med att författarna, till de aktuella publikationerna, presenteras.

Syftet med översikten är att kartlägga forskning om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan från provets början 1996 till 2016. Vi har fokuserat på vilka teman som behandlas i forskningen, vilka informanter som undersöks och vilka metoder som används. För att uppnå detta syfte har vi sökt material genom databaserna Modern Language Association, Linguistics and Language Behaviour Abstracts, Educational Resources Information Center, Göteborgs universitetsbibliotek, Libris, Swepub samt nationella provgruppens hemsida (Uppsala universitet, 2016a). De sökord vi använt är ”nationella prov”, ”svenska” och ”gymnasieskolan” på både svenska och engelska (med varianterna ”national test” och ”national exam” samt ”high school” och ”upper secondary school”). Vissa sökträffar har valts bort trots relevans för ämnet. Detta har vi gjort på grund av att de kategoriserats som populärvetenskap eller att forskare presenterat sin forskning i flera olika publikationer; om en forskare till exempel skrivit en avhandling och ett konferensbidrag om samma studie har vi endast valt att inkludera en av publikationerna. Följande texter har valts bort (se referenslista för fullständiga referenser):

- Andersson Varga, 2014
- Garne, 1996a; 1996b
- Korp, 2010
- Palmér, 2011
- Palmer, 2013b
- Östlund-Stjärnegårdh, 2001

Vi har även valt bort de resultatrapporter och enkätsammanställningar som publiceras av nationella provgruppen (Uppsala universitet, 2016b; 2016c). Dessutom har vi även valt bort forskning om den muntliga delen i det nationella provet.

Vi har funnit sammanlagt 21 publikationer som behandlar forskning om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan. Dessa presenteras med publikationstyp, författarnamn och publikationsår i figur 1 nedan (se referenslista för fullständiga referenser).

Publikationstyp	Författare	Publiceringsår
Doktorsavhandlingar	E. Östlund-Stjärnegårdh	2002
	H. Korp	2006
	A. Norlund	2009
	E. Borgström	2014
Rapporter	B. Garne & A. Palmér	1996
	E. Östlund-Stjärnegårdh	1997
	C. Nyström	2003
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2006
	A. Palmér	2013
	O. Nordberg	2013
	B. T. Hinnerich & J. Vlachos	2016
Artiklar	B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson	2011
	J.E. Gustafsson & G. Ericksson	2013
	B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson	2015
	P. Andersson Varga & M. Asplund Carlsson	2015
Konferensbidrag	M. Ohlsson	1997
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2003
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2012
	S. Parmenius Swärd	2013
Kapitel i antalogier	E. Östlund-Stjärnegårdh	2006
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2010
		Totalt antal publikationer 21

Figur 1: Samtliga publikationer.

Den aktuella forskningen har publicerats när två olika läroplaner, Lpf 94 och Lgy 11, har gällt. Dock är alla prov från Lgy 11 fortfarande sekretessbelagda, vilket innebär att även nyare forskning utgår från prov som gjorts medan Lpf 94 gällde. Ändå innehåller två av publikationerna (Palmér, 2013; Andersson Varga & Asplund Carlsson, 2015) analyser som berör både Lpf 94 och Lgy11.

Utöver referegranskad forskning har vi även inkluderat forskning i form av konferensbidrag och rapporter från nationella provgruppen samt från FUMS (Forskning och Utbildning i Modern Svenska), vilka är producerade av forskare vid Uppsala universitet som är engagerade i det nationella provets utformning. Därtill har vi också inkluderat två antalogikapitel som är skrivna av Eva Östlund-Stjärnegårdh. Hon är tidigare projektledare för nationella provgruppen och författare till sju av de 21 publikationerna.

Samtliga publikationer i översikten tillhör de nationella ämneskategorierna humaniora eller samhällsvetenskap. Publikationernas kategoritillhörighet avgörs av de institutioner som texterna publiceras vid och presenteras på dessa institutioners hemsidor. Huvudkategorin *humaniora* täcker in underkategorierna språk & litteratur samt språkstudier. Huvudkategorin *samhällsvetenskap* täcker in utbildningsvetenskap, pedagogik samt didaktik. För tydlighetens skull har vi valt att använda oss av huvudkategorierna och vi har använt dem som verktyg för att analysera och diskutera studierna i denna översikt. För att förtydliga analyser och diskussioner använder vi oss av tabeller och figurer.

Det är sammanlagt 17 författare som står bakom publikationerna i denna översikt. Den mest förekommande forskaren är fil. dr Eva Östlund-Stjärnegårdh. Hon var tidigare projektledare för gruppen *Nationella prov i svenska och svenska som andraspråk* och har en bakgrund som universitetslektor vid Uppsala universitet (2016d). Fil. dr Birgitta Garne är också före detta projektledare för nationella provgruppen (Palmér, 2013a). Hon har bland annat skrivit en rapport tillsammans med fil. dr Anne Palmér som är nuvarande projektledare för nationella provgruppen (Uppsala universitet, 2016e). Från Uppsala universitet kommer även doktorand Olle Nordberg samt fil. dr och universitetslektor Maria Ohlsson (Uppsala universitet, 2016f; 2016g).

En annan forskare som bidragit med flera publikationer är postdoktor och docent Björn Tyrefors Hinnerich (B T Hinnerich, 2016). Han har publicerat artiklar tillsammans med professor Magnus Johannesson, fil. dr Erik Höglén (Handelshögskolan i Stockholm, 2016a; 2016b) samt Jonas Vlachos, professor vid Stockholms universitet (2015).

Gudrun Ericksson är projektledare för *Nationella prov i främmande språk* samt professor och docent vid Göteborgs universitet (2015a). Hon har bidragit till vårt material med en artikel tillsammans med Jan-Eric Gustafsson som är fil. dr och seniorprofessor vid samma universitet (Göteborgs universitet, 2015b). Även fil. dr Pernilla Andersson Varga är aktiv vid Göteborgs universitet (Andersson Varga, 2014) och har skrivit en artikel tillsammans med sin före detta handledare Maj Asplund Carlsson som är professor vid Högskolan Väst (2015a). Från Högskolan Väst kommer även universitetslektor och fil. dr Helena Korp (Högskolan Väst, 2015b).

Forskare som är aktiva vid andra universitet och högskolor är Anita Norlund som är docent och universitetslektor vid Högskolan i Borås (2016), fil. dr och universitetslektor Suzanne Parmenius Swärd vid Linköpings universitet (2014), Catharina Nyström Höög som är professor vid Högskolan Dalarna (2012) och Eric Borgström som är universitetslektor vid Örebro universitet (2016).

4. Resultat

I detta kapitel presenteras svaren på våra tre frågeställningar. Kapitlet börjar med att behandla den första frågan i 4.1 Forskningsteman, där vi visar vad de 21 publikationerna fokuserar på. Den andra frågan besvaras i 4.2 Informanter, där vi visar vem forskningen har utgått från. Slutligen besvaras den tredje frågan i 4.3 Metoder, där vi presenterar hur forskningen gjorts.

Analysen av svaren på frågorna utgår från de två nationella ämneskategorierna humaniora och samhällsvetenskap (för beskrivning av ämneskategorierna se kapitel 3).

4.1 Forskningsteman

Tabell 1 nedan visar vilka teman som berörs i de 21 publikationer som behandlar svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan. Vi har urskilt tre teman: läsförmåga (avsnitt 4.1.1), skrivförmåga (avsnitt 4.1.2) och bedömning (avsnitt 4.1.3). Till vänster står den nationella ämneskategori (förkortat N.Ä.*), som publikationerna tillhör. Publikationerna listas sedan efter författarnamn och publikationsår. Slutligen markeras det huvudsakliga forskningstemat med "X" en eller flera gånger. I tabellen förkortas vissa författarnamn, dessa markeras med två respektive tre asterisker och deras namn står fullt utskrivna längst ner i tabellen.

Tabell 1: Forskningsteman

N.Ä.* Författare	År	Forskningstema		
		Läsförmåga	Skrivförmåga	Bedömning
Humaniora				
B. Garme & A. Palmér	1996		X	X
M. Ohlsson	1997		X	X
E. Östlund-Stjärnegårdh	1997		X	X
E. Östlund-Stjärnegårdh	2002		X	X
C. Nyström	2003		X	X
E. Östlund-Stjärnegårdh	2003		X	X
E. Östlund-Stjärnegårdh (rapport)	2006		X	X
E. Östlund-Stjärnegårdh (kapitel)	2006	X		
E. Östlund-Stjärnegårdh	2010		X	X
E. Östlund-Stjärnegårdh	2012	X		
A. Palmér	2013		X	X
S. Parmenius Swärd	2013		X	
E. Borgström	2014		X	X
Samhällsvetenskap				
H. Korp	2006		X	X
A. Norlund	2009	X		X
B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2011			X
O. Nordberg	2013	X		
J.E. Gustafsson & G. Ericksson	2013			X
P. Andersson Varga m.fl.***	2015		X	
B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2015			X
B. T. Hinnerich & J. Vlachos	2016			X
Totalt antal		4	13	16

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 21

**B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson

***P. Andersson Varga & M. Asplund Carlsson

Av tabell 1 utläser vi att forskning om gymnasieskolans nationella prov inom svenskämnet har publicerats kontinuerligt mellan 1996 och 2016, så när som på en fyraårig tystnad mellan 1998 och 2002. Vissa publikationer behandlar alltså mer än ett tema. Av samtliga publikationer är det 19% som handlar om läsförmåga (fyra av 21 publikationer), varav en även berör bedömning. Det är 62% som behandlar skrivförmåga (13 av 21 publikationer) och 11 av dessa berör även temat bedömning. Slutligen finns fyra publikationer som huvudsakligen fokuserar på bedömning och dessa utgör 19% av forskningen.

4.1.1 Läsförmåga

Ett tema som forskningen fokuserar på är alltså läsförmåga. Publikationer som handlar om detta tema visas i figur 2. Texterna listas efter nationell ämneskategori, författarnamn och publikationsår.

N.Ä.*	Författare	Publiceringsår
Humaniora		
	E. Östlund-Stjärnegårdh (kapitel)	2006
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2012
Samhällsvetenskap		
	A. Norlund	2009
	O. Nordberg	2013
*Nationell ämneskategori		Totalt antal publikationer 4
		Varav humaniora 2
		Varav samhällsvetenskap 2

Figur 2: Tema läsförmåga.

De fyra texter som utgör forskningen om läsförmåga är skrivna av tre olika författare och publicerade mellan 2006 och 2013. Övergripande fokuserar de på kritisk läsning; de två publikationerna inom **humaniora** gör detta utifrån ett genusperspektiv medan **samhällsvetenskapens** två texter gör det utifrån skillnader mellan elever som läser på olika program.

Östlund-Stjärnegårdh visar i kapitlet *Skön litteratur för gymnasister* (2006a) att läsförmågan skiljer sig mellan flickor och pojkar samt att flickors läsning ger bättre förberedelse för nationella provets analysuppgifter, vilka kräver kritisk läsning. I konferensbidraget *Att läsa och sedan skriva* (2012) visar samma författare att pojkar, oftare än flickor, väljer bort uppgifter som kräver kritisk läsning.

Norlund visar i sin avhandling *Kritisk sakprosaläsning i gymnasieskolan* (2009) att den kritiska läsningen också skiljer sig mellan program och att elever på studieförberedande program får mer övning i kritisk läsning än vad elever på yrkesförberedande program får. Nordberg (2013) ger dock ett nytt perspektiv på ämnet när han, i rapporten *Att finnas till som läsare - skönlitterär läsning i ett elevperspektiv* (2013), hävdar att ovana läsare (han framhåller här elever på yrkesförberedande program) ofta tycker att läsning är viktigt och givande.

Sammanfattningsvis fokuserar forskningen om läsförmåga på kritisk läsning och på skillnader mellan elever i fråga om sådan läsning. Forskningen inom **humaniora** jämför

elevers läsförmåga utifrån genus och kommer fram till att flickors läsvanor ger bättre förberedelse för nationella provets analysuppgifter än vad pojkars läsvanor gör. Inom **samhällsvetenskapen** återfinns studier som jämför elevers läsförmåga utifrån gymnasieprogram och dessa visar att elever på studieförberedande program får mer övning i kritisk läsning än vad elever på yrkesförberedande program får, men att elever på yrkesförberedande program ändå ofta upplever läsning som någonting viktigt och givande.

4.1.2 Skrivförmåga

Ett annat tema inom forskningen är skrivförmåga. I figur 3 visas de publikationer som fokuserar på detta, vilka listas efter nationell ämneskategori, författarnamn och publikationsår.

N.Ä.*	Författare	Publiceringsår
Humaniora		
	B. Garne & A. Palmér	1996
	M. Ohlsson	1997
	E. Östlund-Stjärnegårdh	1997
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2002
	C. Nyström	2003
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2003
	E. Östlund-Stjärnegårdh (rapport)	2006
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2010
	A. Palmér	2013
	S. Parmenius Swärd	2013
	E. Borgström	2014
Samhällsvetenskap		
	H. Korp	2006
	P. Andersson Varga m.fl. ***	2015
*Nationell ämneskategori		
***P. Andersson Varga & M. Asplund Carlsson		
		Totalt antal publikationer 13
		Varav humaniora 11
		Varav samhällsvetenskap 2

Figur 3: Tema skrivförmåga.

De texter, i vår översikt, som fokuserar på skrivförmåga har publicerats mellan 1996 och 2015 och utgörs av 13 publikationer. Bakom dem står tio författare, däribland Östlund-Stjärnegårdh som skrivit flera av publikationerna inom detta tema. Övervägande del av texterna (11 av 13) är skrivna inom humaniora, medan två tillhör samhällsvetenskap. Fram till 2006 bedrevs forskning om skrivförmåga på nationella provet endast inom humaniora.

Vi har valt att dela in forskningen om skrivförmåga i fyra områden. Dessa berörs i de olika publikationerna och det är tydligt att undersökningar om skrivförmåga i stor mån behandlar samma områden. Inom humaniora kan dessa områden sammanfattas som:

- Elevers och lärares attityder kring skrivuppgifter
- Huvudpunkterna i lärares bedömning av elevtexter
- Definitionen av skrivförmåga i det nationella provet

Den samhällsvetenskapliga forskningen fokuserar på ett område:

- Orättvisor mellan gymnasieprogram

Det första området inom humaniora innehåller forskning som presenterar lärares och elevers attityder kring nationella provets skrivuppgifter. I FUMS-rapporten *Samspel och kommunikation* (1996) av Garme och Palmér presenteras lärares och elevers attityder till skrivuppgifterna i utprövningsprovet inför det allra första nationella provet 1996. Författarna fann att både lärare och elever generellt var positiva till skrivuppgifternas instruktioner och innehåll. Att skrivuppgifternas instruktioner är av stor vikt betonas i en FUMS-rapport som kom ett år senare: *Skriva debattartiklar i skolan - går det?* (1997) av Östlund-Stjärnegårdh. Hon anser att debattartikeln är en passande genre på nationella provet, eftersom både elever och lärare anser att den genererar tydliga uppgiftsinstruktioner. Östlund-Stjärnegårdh konstaterar att tydliga instruktioner leder till att fler elever genomför uppgiften korrekt och att bedömningarna blir mer likvärdiga (1997).

Forskningen kommer också fram till att elever väljer skrivuppgifter utifrån uppgiftens tema och inte utifrån uppgiftens form samt att elever hanterar temat väl men har svårigheter med formen. Detta visas i konferensbidragen *Gymnasister analyserar en enkät* (1996) av Ohlsson och *Multimodala perspektiv på gymnasieelevers provskrivande i svenska* (2013) av Parmenius Swärd. Med andra ord visar Parmenius Swärd att Ohlssons resultat från 1996 fortfarande var aktuella år 2013.

Det andra området inom humaniora synliggör huvudpunkterna i lärares bedömning av elevtexter. Forskningen visar att lärare generellt tittar på fem punkter när de bedömer elevers skrivförmåga utifrån nationella provet:

- Textbinding/Röd tråd
- Relevant innehåll
- Språk och stil
- Användning av egna och andras tankar
- Källhantering

Huvudpunkterna presenteras av både Ohlsson (1997) och av Östlund-Stjärnegårdh i avhandlingen *Godkänd i svenska?* (2002). Alltså bekräftas även detta resultat från Ohlssons konferensbidrag (1997) flera år efter publikationsdatum.

Därtill analyseras och konkretiseras huvudpunkterna för lärares bedömning i flera publikationer. Östlund-Stjärnegårdh analyserar begreppet *den röda tråden* i konferensbidraget *Hur hittar man den röda tråden?* (2003). Författaren kommer fram till att den allra viktigaste faktorn för den röda tråden är att elevtexten fokuserar på uppgiftens tema. Fokus på uppgiftens tema kan också beskrivas som fokus på *relevant innehåll*. Utifrån detta är det rimligt att anse att Östlund-Stjärnegårdh (2003) även styrker huvudpunkten *relevant innehåll*.

I FUMS-rapporten *Argumentera* (2003) presenterar Catharina Nyström ett resultat om *språk och stil* utifrån en mindre studie om elevers argumenterande texter. Hon kommer fram till att språkbehandling generellt väger tyngre än argumentens hållbarhet när lärare bedömer argumenterande texter.

De två sista punkterna för lärares bedömning, *användning av egna och andras tankar* samt *källhantering*, konkretiseras i FUMS-rapporten *Att förmedla egna och andras tankar* (2006b) av Östlund-Stjärnegårdh. Författaren analyserar hur elever hanterar kravet att kunna redogöra för egna och andras tankar på nationella provet. Hon kommer fram till att de texter som får höga betyg är de med hög språklig nivå, där källhänvisningar sker smidigt och källor används lagom mycket. Vad ”lagom” innebär varierar beroende på texttyp. Elever tycks över lag hantera användningen av andras tankar på ett tillfredsställande sätt. Dock tycks kravet på korrekta hänvisningar vara olika viktigt för olika lärare.

Östlund-Stjärnegårdh berör punkten *användning av egna och andras tankar* även i ett kapitel med titeln *Skrivutveckling speglad i prov* (2010). Där presenterar hon att ett av de stora steg elever förväntas ta när de går från grundskolan till gymnasiet just är att de ska kunna förhålla sig till egna och andras tankar.

Det tredje forskningsområdet inom humaniora utgörs av studier om definitionen av skrivförmåga i det nationella provet. Området analyseras 2011 och 2014, och de aktuella forskarna visar att provet kan påstås definiera skrivförmåga utifrån skrivprocess, förmågan att

skriva text inom olika genrer och förmågan att skriva inom olika kommunikationssituationer. Detta presenteras i rapporten *Nationella skrivprov baserade på två olika läroplaner* (2013a) av Palmér och i avhandlingen *Skrivbedömning* (2014) av Borgström. Palmérs rapport är en av två publikationer i denna översikt som berör Lgy 11. Hennes definition av skrivförmåga gäller därför både nationella provet från Lpf 94 och Lgy 11. Palmér finner visserligen små skillnader mellan hur provens läroplaner beskriver skrivförmåga, men skillnaderna är marginella. Borgström, som studerat provet från Lpf 94, hävdar att nationella provet bygger på en begränsad definition av skrivförmåga och att skrivförmåga är ett begrepp med fler texthandlingar och skrivsituationer än vad läroplanen framskriver.

Den samhällsvetenskapliga forskningen om skrivförmåga har fokuserats kring orättvisor mellan gymnasieprogram. I Korps avhandling *Lika chanser i gymnasiet?* (2006) presenteras en studie av hur de nationella proven, bland annat det skriftliga provet i Svenska B, används i undervisningen på olika program. Korp kommer fram till att det finns en stor variation mellan program i allt från förberedelser till genomförande och bedömning av de nationella proven. Hon menar att detta bland annat beror på att äldre utbildningsformers uppdelning, av elever på olika utbildningar, till stor del lever kvar i det nuvarande systemet. Detta bekräftas av Andersson Varga & Asplund Carlsson i artikeln *Writing for life?* (2015) som visar att undervisningen inom kursen Svenska B gör elever på studieförberedande program bättre förberedda för det skriftliga nationella provet än elever på yrkesförberedande program. Detta är den andra publikationen som berör provet från Lgy 11, vilket den gör genom att argumentera för att läroplanen 2011, som innebär att enbart vissa program leder till högskolebehörighet, ytterligare befäster skillnader i svenskundervisningen för de olika programmen.

Sammanfattningsvis består forskningen om skrivförmåga av 13 publikationer, varav 11 är skrivna inom humaniora. Resultaten inom humaniora visar att lärare och elever generellt sett är positivt inställda till provet och framförallt till tydliga instruktioner för skrivuppgifterna. De visar också att lärare över lag utgår från gemensamma huvudpunkter när de bedömer elevers skrivförmåga samt att definitionen av begreppet skrivförmåga, som ligger till grund för det skriftliga nationella provet, kan anses vara tredelad och utgå ifrån skrivprocess, genre och kommunikationssituation. Den samhällsvetenskapliga forskningen visar att elever på studieförberedande program får bättre förberedelse för det skriftliga provet än vad elever på yrkesförberedande program får.

Inom temat skrivförmåga ryms båda de publikationer i forskningsöversiktens material som berör Lgy 11. De tillhör olika ämneskategorier och forskarna bakom dem kommer fram

till att skrivförmåga i stort definieras lika utifrån både Lpf 94 och Lgy11 samt till att Lgy11 befäster skillnader i undervisningen på olika gymnasieprogram.

4.1.3 Bedömning

Som framgår av tabell 1 i avsnitt 4.1 fokuserar forskning om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan även på temat bedömning. Av totalt 21 publikationer inom denna översikt är det 16 som berör bedömning. En av dem fokuserar på läsförmåga och 11 på skrivförmåga; dessa analyseras i de båda närmast föregående avsnitten. Av de 16 publikationer som berör bedömning är det fyra som huvudsakligen fokuserar på temat. Vi väljer därför att låta dessa fyra utgöra grunden för analysen av bedömningstemat. Analysen presenteras efter figur 4, som visar att de fyra texterna är publicerade mellan 2011 och 2015 och att samtliga skrivits inom den nationella ämneskategorin **samhällsvetenskap**.

N.Ä.*	Författare	Publiceringsår
Samhällsvetenskap		
	B. T. Hinnerich, E. Höglin m.fl.**	2011
	J.E. Gustafsson & G. Ericksson	2013
	B. T. Hinnerich, E. Höglin m.fl.**	2015
	B. T. Hinnerich & J. Vlachos	2016
*Nationell ämneskategori		
**B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson		
		Totalt antal publikationer 4
		Varav samhällsvetenskap 4

Figur 4: Tema bedömning.

Två av publikationerna handlar om interbedömarreliabilitet och två fokuserar på diskriminering av elever. I artikeln *To trust or not to trust?* (2013) av Ericksson & Gustafsson kritiseras en undersökning som Skolinspektionen gjorde 2010 och som fick uppmärksamhet i media. Den visade på låg interbedömarreliabilitet mellan framförallt svensklärares bedömningar av nationella provet (under 50%). Ericksson och Gustafsson anser att Skolinspektionens undersökning är opålitlig, eftersom den inte tagit hänsyn till viktiga faktorer och att den gjorts med tveksamma metoder. Forskarna anser även att sådana undersökningar kan leda till att samhällets tillit till lärare sjunker.

I rapporten *Skillnader i resultat mellan gymnasieelever i fristående och kommunala skolor* (2016) av Hinnerich & Vlachos jämförs interbedömarreliabiliteten mellan friskolor och kommunala skolor utifrån elevers betyg på det nationella provet. Resultatet visar att elever vid

fristående skolor systematiskt får bättre betyg av ordinarie lärare än vad elever på kommunala skolor får (*ordinarie lärare* syftar här på den lärare som undervisat eleverna inför det nationella provet och som bedömt och satt betyg på provet efter att det genomförts). Elever på fristående skolor får däremot sämre resultat än elever på kommunala skolor i externa bedömningar.

De publikationer som undersöker om elever blir diskriminerade vid bedömning är *Discrimination against students with foreign backgrounds* (2015) och *Are boys discriminated against in Swedish high schools?* (2011) av Hinnerich, Höglén & Johannesson. Dessa studier visar att svenskfödda elever strukturellt favoriseras betygsmässigt i svenskämnets nationella prov, medan utlandsfödda elevers prov bedöms mer likvärdigt av både externa och interna bedömare. Med andra ord diskrimineras utlandsfödda elever i ordinarie lärares bedömning. Författarna visar att pojkar inte diskrimineras vid bedömningen av svenskämnets nationella prov men att flickor över lag presterar bättre på provet än vad pojkar gör.

Sammanfattningsvis: Den forskning som fokuserar på bedömning utgörs av fyra publikationer, vilka alla tillhör samhällsvetenskapen och handlar om interbedömarreliabilitet och diskriminering. En studie från 2016 visar på låg interbedömarreliabilitet och att svensklärare på friskolor är mer generösa i betygssättningen än vad lärare på kommunala skolor är. I en artikel från 2013 kritiserar en studie som visar på låg interbedömarreliabilitet. Forskarna menar att denna måste granskas för att inte riskera att skada samhällets tillit till lärare. Gällande diskriminering visar forskningen att utlandsfödda elever strukturellt diskrimineras i bedömningen av svenskämnets nationella prov men att pojkar inte gör det.

4.2 Informanter

Utifrån de 21 publikationerna har vi urskilt de tre informantgrupperna lärare, elever och skolans institutioner (Skolverket, Skolinspektionen och nationella provgruppen). Tabell 2 nedan presenterar en översikt över de informanter som forskningen utgått från.

Publikationerna listas efter vilken nationell ämneskategori de tillhör. Därtill visas författarnamn samt publikationsår. Sist markeras texternas informantgrupper med "X" en eller flera gånger.

Tabell 2: Informanter i forskningen

N.Ä.* Författare	År	Informanter		
		Lärare	Elever	Skolinstitutioner
Humaniora				
B. Garne & A. Palmér	1996	X	X	X
M. Ohlsson	1997	X	X	
E. Östlund-Stjärnegårdh	1997		X	
E. Östlund-Stjärnegårdh	2002	X		
C. Nyström	2003	X	X	
E. Östlund-Stjärnegårdh	2003	X		
E. Östlund-Stjärnegårdh (rapport)	2006	X	X	
E. Östlund-Stjärnegårdh (kapitel)	2006		X	
E. Östlund-Stjärnegårdh	2010		X	
E. Östlund-Stjärnegårdh	2012		X	X
A. Palmér	2013			X
S. Parmenius Swärd	2013		X	
E. Borgström	2014			X
Samhällsvetenskap				
H. Korp	2006	X		
A. Norlund	2009	X		X
B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2011	X		
O. Nordberg	2013		X	
J.E. Gustafsson & G. Ericksson	2013			X
P. Andersson Varga m.fl.***	2015	X		
B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2015	X		
B. T. Hinnerich & J. Vlachos	2016	X		
Totalt antal		12	10	6

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 21

**B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson

***P. Andersson Varga & M. Asplund Carlsson

I tabellen ser vi att 12 av 21 publikationer utgår från lärare, 10 från elever och sex från skolinstitutioner. Lärare är med andra ord den mest undersökta informantgruppen, strax följd av elever.

I forskningen om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan har **lärare** agerat informanter med jämna mellanrum från 1996 till 2016, bortsett från fyra år av forskningstystnad mellan 1998 och 2002. Inom samhällsvetenskapen är lärare den huvudsakliga informantgruppen och fokuseras i sex publikationer. Lika många texter utgår från lärare inom ämneskategorin humaniora.

Elever har funnits som informanter i forskningen sedan det första nationella provet 1996 och har, efter forskningstystnaden, funnits i publikationer som kommit mellan 2003 och 2013. Elever är den informantgrupp som fått mest utrymme inom humaniora, där de fokuseras

i nio av 13 publikationer. Inom samhällsvetenskapen finns elevinformanter i en publikation av åtta och eleverna är där den grupp som fått minst utrymme.

Även gruppen **skolinstitutioner** har varit med i forskningen sedan starten 1996. Däremot publicerades därefter ingen forskning om den förrän 2009, sju år efter den fyraåriga tystnadens slut. Med andra ord råder, för forskning utifrån skolans institutioner, en tolv år lång tystnad mellan 1997 och 2008. Skolinstitutioner finns med som informanter i fyra av 13 publikationer inom humaniora och i två av åtta inom samhällsvetenskapen.

Sammanfattningsvis ser vi att majoriteten av forskningen har lärare som informanter. Elever kommer strax efter och minst forskning utgår från skolinstitutioner. Lärare utgör majoriteten av informanterna inom **samhällsvetenskapen**. Därefter utgår denna ämneskategori från skolinstitutioner och minst fokus läggs på elever. Forskningen inom **humaniora** visar en annan bild. Den har sin majoritet fokuserad på elever, medan lärare och skolinstitutioner fått mindre utrymme.

4.3 Metoder

I det här avsnittet presenteras de metoder som använts i forskningen om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan. Vi har urskilt fem olika typer av metoder: *textnära analys*, *sammanställning av kvantitativa data*, *intervju*, *analys av studie* och *observation*.

Den *textnära analysen* innebär att forskarna analyserat elevtexter, nationella provets olika textdelar eller annan textbaserad information på ett textnära och kvalitativt vis. *Sammanställning av kvantitativa data* inkluderar metoder som samlar och sammanställer data, såsom summativa betyg, enkätsvar eller liknande. Vidare består kategorin *intervju* av skriftliga eller inspelade intervjuer med elever eller lärare. Metoden *analys av studie* ingår i endast en publikation, som analyserar en studie av Skolinspektionen. Slutligen innebär *observation* forskning som gjorts genom observationer av informanter. I tabell 3 nedan listas publikationerna efter nationell ämneskategori och därtill visas författarnamn och publikationsår. Slutligen markeras använda metoder med "X" i ett eller fler fält.

Tabell 3: Forskningens metod

N.Ä.*	Författare	År	Metod				
			Textnära analys	Sammanställning av kvantitativa data	Intervju	Analys av studie	Observation
Humaniora							
	B. Garne & A. Palmér	1996		X			
	M. Ohlsson	1997		X			
	E. Östlund-Stjärnegårdh	1997	X	X			
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2002	X	X			
	C. Nyström	2003	X	X			
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2003	X				
	E. Östlund-Stjärnegårdh (rapport)	2006	X	X			
	E. Östlund-Stjärnegårdh (kapitel)	2006	X				
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2010	X				
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2012	X				
	A. Palmér	2013	X				
	S. Parmenius Swärd	2013	X		X		
	E. Borgström	2014	X				
Samhällsvetenskap							
	H. Korp	2006			X		
	A. Norlund	2009	X		X		
	B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2011		X			
	O. Nordberg	2013	X				
	J.E. Gustafsson & G. Ericksson	2013				X	
	P. Andersson Varga m.fl. ***	2015	X		X		X
	B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2015		X			
	B. T. Hinnerich & J. Vlachos	2016		X			
Totalt antal			14	9	4	1	1

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 21

**B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson

***P. Andersson Varga & M. Asplund Carlsson

Utifrån tabell 3 ser vi att den mest förekommande metoden inom forskningen är *textnära analys*, vilken används i 14 av 21 publikationer. Därefter bygger nio av publikationerna på metoden *sammanställning av kvantitativa data*. *Intervju* används i fyra och *analys av studie* i en publikation. Slutligen används *observation* i en studie.

Inom **humaniora** förekommer tre olika metoder: textnära analys, sammanställning av kvantitativa data och intervju. Dock förekommer intervju endast en gång, vilket innebär att forskningen inom humaniora nästan uteslutande bygger på metoderna textnära analys (11 av 13 publikationer) och sammanställning av kvantitativa data (6 av 13 publikationer).

Inom **samhällsvetenskapen** förekommer samtliga fem metoder, varav tre är representerade till lika stor del: tre förekommer av textnära analys, tre av sammanställning av data och tre av intervju. Därtill innehåller samhällsvetenskapen en publikation med metoden *analys av studie* och en med *observation*.

I flera publikationer har forskarna använt sig av flera metoder; inom humaniora förekommer nästan uteslutande kombinationen textnära analys och sammanställning av kvantitativa data, medan denna kombination inte existerar inom samhällsvetenskapen. Där är istället den mest förekommande kombinationen textnära analys och intervju.

Vi ser att de flesta publikationer inom humaniora bygger på enbart en metod: textnära analys. Inom samhällsvetenskapen förekommer samma metod mestadels i kombination med andra. Därtill är sammanställning av kvantitativa data den metod som förekommer mest inom samhällsvetenskapen (och då inte i kombination med andra metoder). Inom humaniora förekommer denna metod mestadels i kombination med textnära analys.

Sammanfattningsvis kan vi se att de två ämneskategorierna har olika mönster. **Humaniora** använder framförallt textnära analys och sammanställning av kvantitativa data, och kombinerar dem ofta. **Samhällsvetenskapen** använder istället alla de fem metodtyper som vi har valt att klassificera forskningsmetoderna efter: textnära analys, sammanställning av kvantitativa data, intervju, analys av studie samt observation och kombinerar dessa på varierande sätt.

5. Sammanfattande diskussion

Vi har i denna översikt presenterat forskning om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan, som publicerats från nationella provets födelse 1996 till idag (hösten 2016). På så sätt har vi ämnat analysera det nationella provets hela forskningshistoria. De sökningar vi gjort har resulterat i ett material på 21 publikationer, vilket kan tyckas vara lite i förhållande till hur många människor som provet berör och hur mycket uppmärksamhet det får. Oavsett om det kan sägas vara få publikationer eller ej så är 21 publikationer det material vi har utgått från. Till det har vi ställt tre frågor:

1. Vilka teman har beforskats och vad säger forskningen om dessa?
2. Vilka informanter fokuserar forskningen på?
3. Vilka metoder har använts i forskningen?

Svaren på dessa frågor diskuteras i detta kapitel, vilket börjar med en analys av svaren på fråga ett och två i avsnitt 5.1. Sedan ställer vi svaren på fråga ett och tre mot varandra i avsnitt 5.2. Därefter analyseras fråga två och tre i avsnitt 5.3. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av vad vi kommit fram till i avsnitt 5.4.

5.1 Forskningsteman och informanter

Vi har urskilt tre teman i forskningen: läsförmåga, skrivförmåga och bedömning. I detta avsnitt analyserar vi dessa teman tillsammans med informantgrupperna lärare, elever och skolinstitutioner (Skolverket, Skolinspektionen och nationella provgruppen).

I tabell 4 visas vilka informantgrupper som använts inom de publikationer som fokuserar på temat läsförmåga. Först presenteras nationell ämneskategori, sedan författarnamn följt av publikationsår och slutligen markeras vilka informanter som publikationerna innehåller med ”X” i ett eller fler fält.

Tabell 4: Läsförmåga och informanter

N.Å.*	Författare	Publikationsår	Informanter		
			Lärare	Elever	Skolinstitutioner
Humaniora					
	E. Östlund-Stjärnegårdh (kapitel)	2006		X	
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2012		X	X
Samhällsvetenskap					
	A. Norlund	2009	X		X
	O. Nordberg	2013		X	
Totalt antal			1	3	2

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 4

De publikationer som fokuserar på **läsförmåga** har först och främst elever som informanter, därefter skolinstitutioner och sist lärare. Inom **humaniora** visar forskningspublikationerna att flickor och pojkars läsvanor ger dem olika bra förberedelse för nationella provets krav på kritisk läsning. Detta har framkommit genom undersökningar med mestadels elevinformanter.

Samhällsvetenskapen innehåller publikationer som visar att elever på studie- och yrkesförberedande program generellt får olika mycket övning i kritisk läsning inför nationella provet. Dessa studier är gjorda med lärare och skolinstitutioner som informanter. Samhällsvetenskapen undersöker, med andra ord, hur elever drabbas av eventuella orättvisor men utan att ha elever som informanter.

Resultaten i forskningen om **skrivförmåga** kan kategoriseras utifrån fyra områden. Tre av dessa tillhör humaniora och utgörs av:

- Elever och lärares attityder kring skrivuppgifter (i Tabell 5 och 8 förkortat till: *Attityder*)
- Huvudpunkterna i lärares bedömning av elevtexter (i Tabell 5 och 8: *Huvudpunkter vid bedömning*)
- Definitionen av skrivförmåga i det nationella provet (i Tabell 5 och 8: *Definition av skrivförmåga*)

Forskningen inom samhällsvetenskapen befinner sig inom området:

- Orättvisor mellan gymnasieprogram (i Tabell 5 och 8: *Orättvisor mellan program*)

Tabell 5 presenterar de publikationer som fokuserar på skrivförmåga och vilka informanter som använts inom dem. Tabellen visar nationell ämneskategori, vilket område inom skrivförmåga som publikationens resultat handlar om, författarnamn och publikationsår. Därtill markeras informanterna med "X" en eller flera gånger.

Tabell 5: Skrivförmåga och informanter

N.Ä.* Område	Författare	År	Informanter		
			Lärare	Elever	Skolinstitutioner
Humaniora					
<i>Attityder</i>					
	B. Garme & A. Palmér	1996	X	X	X
	E. Östlund-Stjärnegårdh	1997		X	
	S. Parmenius Swärd	2013		X	
<i>Huvudpunkter vid bedömning</i>					
	M. Ohlsson	1997	X	X	
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2002	X		
	C. Nyström	2003	X	X	
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2003	X		
	E. Östlund-Stjärnegårdh (rapport)	2006	X	X	
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2010		X	
<i>Definition av skrivförmåga</i>					
	A. Palmér	2013			X
	E. Borgström	2014			X
Samhällsvetenskap					
<i>Orättvisor mellan program</i>					
	H. Korp	2006	X		
	P. Andersson Varga m.fl. ***	2015	X		
Totalt antal			8	7	3

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 13

***P. Andersson Varga & M. Asplund Carlsson

De publikationer som fokuserar på skrivförmåga utgår huvudsakligen från informanterna lärare, därefter från elever och minst utifrån skolinstitutioner.

Inom **humaniora** utgår forskningen mestadels från elever, till en del från lärare och minst från skolinstitutioner. Resultaten inom det första området, *elever och lärares attityder kring skrivuppgifter*, bygger på undersökningar som huvudsakligen har elever som informanter. Lärare finns dock med till viss del. Inom område två, *huvudpunkterna i lärares bedömning av elevtexter*, finns två publikationer som visar vilka punkter lärare huvudsakligen bedömer i elevtexter. Dessa texter använder lärare som informanter. Fyra publikationer konkretiserar punkterna och utgår från både elever och lärare.

Inom område tre, *definitionen av skrivförmåga i det nationella provet*, bygger forskningen uteslutande på undersökningar med skolinstitutioner som informanter. Med andra ord undersöks hur skolans institutioner definierar begreppet skrivförmåga. Vi ser här en lucka i forskningen; hur definierar lärare och elever begreppet skrivförmåga? Det kan förstås finnas forskning utanför vår avgränsning av material för översikten som svarar på den frågan. Vi kan dock konstatera att vi inte funnit någon forskning om hur lärare och elever definierar skrivförmåga inom svenskämnets nationella prov.

Den samhällsvetenskapliga forskningen på temat skrivförmåga innehåller undersökningar inom området *orättvisor mellan gymnasieprogram* och använder enbart lärare som informanter. Forskningen visar att elever från olika program får olika förberedelse för det nationella skrivprovet. Precis som i forskningen om läsförmåga undersöks alltså eventuella orättvisor för elever utifrån lärarinformanter. Visserligen borde undersökningar som handlar om ojämlikhet i undervisningen rimligen inkludera lärare, men lika rimligen borde de inte exkludera elever.

Det finns fyra publikationer som fokuserar på temat **bedömning**. Samtliga av dessa är skrivna inom **samhällsvetenskapen** och handlar om interbedömarreliabilitet och diskriminering. I tabell 6 presenteras de utifrån författare och publikationsår. Undersökta informanter markeras med "X" i ett eller fler fält.

Tabell 6: Bedömning och informanter

N.Å.* Författare	År	Informanter		
		Lärare	Elever	Skolinstitutioner
Samhällsvetenskap				
B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2011	X		
J.E. Gustafsson & G. Ericksson	2013			X
B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2015	X		
B. T. Hinnerich & J. Vlachos	2016	X		
Totalt antal		3	0	1

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 4

**B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson

Inom temat bedömning är forskningen nästan uteslutande gjord med lärare som informanter. Detta är inte överraskande när det gäller interbedömarreliabilitet. Dock är valet av informanter värt att ifrågasätta utifrån resultaten om diskriminering. Lärare har rimligen en självklar plats i studier om bedömning, men det kan även vara relevant att studera diskrimineringen utifrån elevernas perspektiv.

Sammanfattningsvis är forskningens val av informanter både väntade och oväntade. Det är föga förvånande att studier om elevers läsförmåga mestadels är gjorda utifrån elever. Det är inte heller oväntat att studier om skrivförmåga, som handlar om elever och lärares attityder, utgår från både elever och lärare eller att studier om hur lärare bedömer elevtexter utgår från lärare. Dock är det intressant att forskningen om nationella provets definition av skrivförmåga endast baseras på skolinstitutioner. Här ser vi att det finns en forskningslucka; hur definierar lärare och elever skrivförmåga på nationella provet?

Ett mönster inom samhällsvetenskapen är att eventuella orättvisor, som drabbar elever, undersöks utifrån lärare. Visserligen handlar dessa orättvisor ofta om bedömning, vilket legitimerar lärarna som informanter. Dock tror vi att det är viktigt att även inkludera de som blir utsatta för de eventuella orättvisorna, nämligen eleverna.

5.2 Forskningsteman och metoder

Vi har urskilt tre metoder som huvudsakligen används i forskningen: *textnära analys*, *sammanställning av kvantitativa data* och *intervju* (se kapitel 4.3 för förklaring av kategorierna). Därtill finns två metoder som endast förekommer inom en publikation var: *analys av studie* och *observation*. I detta avsnitt diskuteras dessa metoder och forskningens teman.

I tabell 7 visas metoderna som använts inom temat **läsförmåga**. De publikationer det rör listas utifrån nationell ämneskategori, författarnamn och publikationsår. Metoder markeras med ”X” en eller flera gånger.

Tabell 7: Läsförmåga och metoder

N.Ä.*	Författare	År	Metod		
			Textnära analys	Sammanställning av kvantitativa data	Intervju
Humaniora					
	E. Östlund-Stjärnegårdh (kapitel)	2006	X		
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2012	X		
Samhällsvetenskap					
	A. Norlund	2009	X		X
	O. Nordberg	2013	X		
Totalt antal			4	0	1

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 4

Inom både **humaniora** och **samhällsvetenskap** har forskningen om läsförmåga nästan uteslutande gjorts genom metoden textnära analys. Eftersom forskningen visar att elever på studieförberedande program får mer övning i kritisk läsning inför det nationella provet än vad eleverna på yrkesförberedande program får, skulle det vara intressant att se vad observationer av undervisningen skulle ge för bild av detta. Vi finner dock ingen sådan forskning.

De metoder som ligger bakom forskningen om **skrivförmåga** visas i tabell 8. Liksom i tabell 5 visas nationell ämneskategori, forskningsområde inom skrivförmåga, författarnamn och publikationsår. Slutligen visas även de använda metoderna med ”X” i ett eller fler fält. I tabellen saknas metoden *analys av studie*, eftersom den inte använts i forskningen om skrivförmåga på nationella provet.

Tabell 8: Skrivförmåga och metoder

N.Ä.* Område	Författare	År	Metod			
			Textnära analys	Sammanställning av kvantitativa data	Intervju	Observation
Humaniora						
<i>Attityder</i>						
	B. Garne & A. Palmér	1996		X		
	E. Östlund-Stjärnegårdh	1997	X	X		
	S. Parmenius Swärd	2013				
<i>Huvudpunkter vid bedömning</i>						
	M. Ohlsson	1997		X		
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2002	X	X		
	C. Nyström	2003	X	X		
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2003	X			
	E. Östlund-Stjärnegårdh (rapport)	2006	X	X		
	E. Östlund-Stjärnegårdh	2010	X			
<i>Definition av skrivförmåga</i>						
	A. Palmér	2013	X			
	E. Borgström	2014	X			
Samhällsvetenskap						
<i>Orättvisor mellan program</i>						
	H. Korp	2006			X	
	P. Andersson Varga m.fl. ***	2015	X		X	X
Totalt antal			9	6	2	1

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 13

***P. Andersson Varga & M. Asplund Carlsson

Forskningen inom **humaniora** har huvudsakligen undersökt elever och lärares attityder kring nationella provets skrivuppgifter genom metoden sammanställning av

kvantitativa data. Denna metod har även använts i forskningen om huvudpunkterna för lärares bedömning av elevtexter, som också bygger på textnära analys. Vi anser att dessa huvudpunkter skulle kunna stärkas genom intervjuer med lärare om deras tankar kring bedömningen av nationella provets elevtexter. Definitionen av skrivförmåga på nationella provet har enbart kartlagts genom metoden textnära analys.

Inom **samhällsvetenskapen** har forskningen om skrivförmåga mestadels gjorts med hjälp av intervjuer. Därtill används även metoderna textnära analys och observation. Med andra ord är resultaten, som visar på eventuella orättvisor mellan gymnasieprogram, bekräftade genom flera olika metoder.

Den **samhällsvetenskapliga** forskningen innehåller alla de publikationer som fokuserar på temat **bedömning**. Tabell 9 visar vilka metoder som förekommer inom detta tema och presenterar nationell ämneskategori, författare, publikationsår och slutligen forskningens metoder med kryss i ett eller fler fält. Metoderna textnära analys, intervju och observation har utelämnats därför att dessa inte används inom den forskning som fokuserar på bedömning. Använda metoder markeras med "X" en eller flera gånger.

Tabell 9: Bedömning och metoder

N.Å.*	Författare	År	Metod	
			Samman- ställning av kvantitativa data	Analys av studie
Samhällsvetenskap				
	B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2011	X	
	J.E. Gustafsson & G. Ericksson	2013		X
	B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2015	X	
	B. T. Hinnerich & J. Vlachos	2016	X	
	Totalt antal		3	1

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 4

**B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson

De publikationer som fokuserar på bedömning presenterar resultat om interbedömarreliabilitet och diskriminering och har nästan uteslutande gjorts genom metoden sammanställning av kvantitativa data. Gällande diskriminering vore det intressant att intervjua både lärare och elever. Sådana undersökningar skulle dock innebära viktiga etiska överväganden såsom Vetenskapsrådets (2002) riktlinjer: *informationskravet*, *samtyckeskravet* och *konfidentialitetskravet*. Dessa innebär att studiernas deltagare har rätt att känna till syftet

med studien, välja att medverka eller ej och att vara anonyma. I en studie om diskriminering är det också viktigt att minimera risken att deltagarna upplever sig vara placerade i förutbestämda kategorier. Detta kan vara ett dilemma i kombination med informationskravet; forskarna är tvungna att vara öppna med studiens syfte men måste samtidigt undvika att deltagarna upplever sig stämplade som någon som *utsätts för diskriminering* eller någon som *utövar diskriminering*. Dessa svårigheter kan vara anledningen till varför vi inte funnit sådana studier.

Sammanfattningsvis är forskningens teman och metoder kopplade till varandra på följande vis: Forskning som gäller läsförmåga har, både inom **humaniora** och inom **samhällsvetenskap**, nästan enbart använt sig av textnära analys. Forskningen om skrivförmåga använder sammanställningar av kvantitativa data och textnära analys inom humaniora. Inom samhällsvetenskapen används intervjuer, textnära analys och en observation. Om bedömning har forskning nästan uteslutande gjorts genom sammanställning av kvantitativa data.

5.3 Informanter och metoder

I detta avsnitt diskuteras de informanter och metoder som ligger till grund för forskningen. I tabell 10 listas de 21 publikationerna som ingår i översikten utifrån nationell ämneskategori. Därefter visas författarnamn samt publikationsår. De informanter som berörs i publikationerna markeras med ett eller flera "X". Slutligen har metoderna angivits längst till höger i tabellen. Två av fem metoder förkortas i tabellen; textnära analys förkortas *textnära* och sammanställning av kvantitativa data förkortas *sammanställning* (se 4.3 för förklaring av metoderna).

Tabell 10: Informanter och metoder

N.Ä.* Författare	År	Informanter			Metod
		Lärare	Elever	Skolinstitutioner	
Humaniora					
B. Garne & A. Palmér	1996	X	X	X	Sammanställning
M. Ohlsson	1997	X	X		Sammanställning
E. Östlund-Stjärnegårdh	1997		X		Textnära & sammanställning
E. Östlund-Stjärnegårdh	2002	X			Textnära & sammanställning
C. Nyström	2003	X	X		Textnära & sammanställning
E. Östlund-Stjärnegårdh	2003	X			Textnära
E. Östlund-Stjärnegårdh (rapport)	2006	X	X		Textnära & sammanställning
E. Östlund-Stjärnegårdh (kapitel)	2006		X		Textnära
E. Östlund-Stjärnegårdh	2010		X		Textnära
E. Östlund-Stjärnegårdh	2012		X	X	Textnära
A. Palmér	2013			X	Textnära
S. Parmenius Swärd	2013		X		Textnära & intervju
E. Borgström	2014			X	Textnära
Samhällsvetenskap					
H. Korp	2006	X			Intervju
A. Norlund	2009	X		X	Textnära + intervju
B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2011	X			Sammanställning
O. Nordberg	2013		X		Textnära
J.E. Gustafsson & G. Ericksson	2013			X	Analys av studie
P. Andersson Varga m.fl. ***	2015	X			Textnära, intervju & observation
B. T. Hinnerich, E. Höglin, m.fl.**	2015	X			Sammanställning
B. T. Hinnerich & J. Vlachos	2016	X			Sammanställning
Totalt antal		12	10	6	

*Nationell ämneskategori

Totalt antal publikationer 21

**B. T. Hinnerich, E. Höglin & M. Johannesson

***P. Andersson Varga & M. Asplund Carlsson

Forskningen inom **humaniora** fokuserar huvudsakligen på elever genom metoden textnära analys. Elever som informanter beforskas också till en stor del med sammanställning av kvantitativa data. Lärare används som informanter till största delen genom metoden sammanställning av kvantitativa data men också till stor del genom textanalys. Skolinstitutioner undersöks dock endast med textnära analys. Med andra ord undersöks informanterna inom humaniora sällan på andra sätt än genom textanalys och kvantitativa sammanställningar. Vi ser här en lucka i forskningen och anser att intervjuer med och observationer av informanter skulle kunna berika resultaten inom humaniora.

Samhällsvetenskapen använder främst metoden intervju då lärare och skolinstitutioner beforskas. Därtill används också textnära analys och sammanställning av kvantitativa data som metod i undersökningar med lärare och skolinstitutioner. Lärare beforskas även utifrån observation. Den lilla del av forskningen som fokuserar på elever använder sig av textnära analys.

Sammanfattningsvis anser vi att forskningen inom humaniora skulle berikas av en större variation i fråga om forskningsmetoder. Detta gör vi eftersom den till största delen utgörs av två av de fem metoder som vi identifierat i forskningen. Den samhällsvetenskapliga forskningen använder alla fem metoderna, men denna kan däremot behöva en större variation av informanter, framförallt för att ge elever mer utrymme än vad de nu får.

5.4 Vad har vi kommit fram till?

I detta kapitel har vi analyserat forskningens teman, informanter och metoder samt diskuterat hur dessa hänger ihop utifrån de nationella ämneskategorierna humaniora och samhällsvetenskap. Vi har kommit fram till att:

- Forskning inom humaniora har mestadels fokuserat på temat skrivförmåga utifrån informanterna elever och lärare och gjort detta med två olika metoder: textanalys och sammanställning av kvantitativa data.
- Forskningen inom samhällsvetenskap har mestadels fokuserat på temat bedömning utifrån informanterna lärare med metoden sammanställning av kvantitativa data.

Genom vår analys har vi hittat luckor som vi anser behöver fyllas för att berika forskningen om svenskämnets nationella gymnasieprov. Följande frågor är förslag på forskningsfrågor som genom sina svar skulle kunna fylla sådana luckor:

- Vad kommer fram angående kritisk läsning inför det nationella provet genom observationer av undervisningen?
- Vad säger lärarna om de huvudpunkter som de, enligt forskningen, utgår från vid bedömning av elevtexter från det nationella provet?
- Hur uppfattar lärare och elever begreppet skrivförmåga på det nationella provet?
- Vad säger elever om den betygsklassificering som forskningen visar att vissa elever utsätts för på det nationella provet?

Vi ser även att det finns andra luckor såsom frånvaron av forskning inom andra ämneskategorier än humaniora och samhällsvetenskap eller forskning som syftar till att svara på frågan om vi helt enkelt borde ha nationella prov eller ej. Dock anser vi att just de luckor vi presenterat ovan är relevanta för en översikt med vår frågeställning. Detta eftersom de visar

att vissa forskningsfrågor inom de tre temana *läsförmåga*, *skrivförmåga* och *bedömning* endast beforskats utifrån vissa metoder och informanter och att dessa frågor skulle kunna kompletteras med forskning om samma tema men med andra informanter och metoder.

6. Slutsatser

Det nationella provet i svenska i gymnasieskolan är ett prov med många ögon på sig. Det genomförs årligen av flera tusen elever, bedöms av svensklärare på alla gymnasieskolor i Sverige och diskuteras ofta i media. De nationella proven i svenska och i andra ämnen används som bevis för hur Sveriges gymnasieskola, kommuner och politiska fält når bestämda mål, som stöd för lärares bedömning och som en konkretisering av läroplanen.

Vi är två svenskläroarstudenter som här presenterat en översikt över den forskning som publicerats om gymnasieskolans nationella prov i svenskämnet mellan 1996 och 2016.

Vår forskningsöversikt visar hur forskningsteman, informanter och metoder hänger ihop, vilka luckor som finns i forskningen och att det finns lite forskning i förhållande till hur stor plats provet får i det svenska samhället. Den forskning som finns har dessutom i stor mån gjorts av forskare i mycket nära anknytning till provet. En före detta projektledare för provet har skrivit en tredjedel av den forskning som tas upp i den här översikten och ännu en tidigare projektledare samt en av de nuvarande projektledarna är också förekommande namn i forskningen om svenskämnets nationella prov i gymnasieskolan.

Vi anser att det är av hög relevans för oss, som läroarstudenter, att vara insatta i den forskning som gjorts om detta prov. Det faktum att provet är relativt obeforskat skulle kunna användas som ett verktyg för att hantera den stress som eventuellt upplevs av lärare under nationella provperioder. Verktuget kan utgöras av ett perspektiv som innebär lärarna kan se arbetet med det nationella provet som en del i forskningen om provet. Forskning täcker inte alla provets konsekvenser, vilket ger läraren ett utrymme att tänka att det räcker att göra så gott man kan eftersom det inte finns tillräckligt med forskning för att fastställa exakt varför och hur lärarna borde arbetat med provet.

Den forskning som finns handlar nästan uteslutande om nationella provet som gavs då Lpf 94 var den gällande läroplanen, eftersom provet från Lgy 11 fortfarande är sekretessbelagt. Snart upphör sekretessen på de första proven skrivna med Lgy 11 som gällande läroplan och vi frågar oss därför hur en forskningsöversikt som motsvarar vår kommer att se ut om några år. På detta väntar vi med spänning.

Referenslista

Material

Andersson Varga, P. & Asplund Carlsson, M. (2015). Writing for life? A case study of affordances of writing in four L1 upper secondary classrooms. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 15, s. 1–19. doi:[10.17239/L1ESLL-2015.15.01.06](https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2015.15.01.06)

Borgström, E. (2014). *Skrivbedömning: om uppgifter, texter och bedömningsanvisningar i svenskämnets nationella prov*. (Doktorsavhandling). Örebro: Örebro universitet.

Garne, B. & Palmér, A. (1996). *Samspel och Kommunikation: om utvecklandet av nationella kursprov i svenska för gymnasieskolan* (FUMS-rapport, 1996:182). Uppsala: Uppsala Universitet; Gruppen för nationella prov i svenska.

Gustafsson, J. & Erickson, G. (2013). To trust or not to trust. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 25(69), s. 69–87. doi:10.1007/s11092-013-9158-x

Hinnerich, B. T., Höglin, E. & Johannesson, M. (2015). Discrimination against students with foreign backgrounds: evidence from grading in Swedish public high schools. *Education Economics*, 23(6), s. 660–676. doi:10.1080/09645292.2014.899562

Hinnerich, B. T., Höglin, E. & Johannesson, M. (2011). Are boys discriminated in the Swedish high schools? *Economics of Education Review*, 30(4), s. 682–690 doi:10.1016/j.econedurev.2011.02.007

Hinnerich, B. T. & Vlachos, J. (2016). *Skillnader i resultat mellan gymnasieelever i fristående och kommunala skolor* (IFAU-rapport 2016:10). Uppsala: Uppsala universitet.

Korp, H. (2006). *Lika chanser i gymnasiet?: en studie om betyg, nationella prov och social reproduktion*. (Doktorsavhandling). Malmö: Malmö högskola.

Tillgänglig: <https://dspace.mah.se/handle/2043/7717>

Nordberg, O. (2013). *Att finnas till som läsare – skönlitterär läsning i ett elevperspektiv: Didaktiska tillämpningar av en empirisk studie baserad på elevers egna texter om sin läsning*. Uppsala.

Norlund, A. (2009). *Kritisk sakprosaläsning i gymnasieskolan. Didaktiska perspektiv på läroböcker, lärare och nationella prov*. (Doktorsavhandling). Göteborg: Göteborgs universitet. Tillgängligt: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/18958>

Nyström, C. (2003). *Argumentera! En presentation av gymnasisters argumenterande texter i databasen ARGUS* (FUMS-rapport, 2003:209). Uppsala: Uppsala universitet, Gruppen för nationella prov i svenska.

Ohlsson, M. (1997). Gymnasister analyserar en enkät: Om en ny typ av skrivuppgift i det nationella provet. I Håkansson, G., Lötmarker, L., Santesson, L., Svensson, J., & Viberg, Å. (red.), *Svenskans beskrivning 22*. (s. 140–155). Lund: Lund university press.

Palmér, A. (2013a). *Nationella skrivprov baserade på två olika läroplaner: Genre, kommunikationssituation och skrivdidaktiska diskurser*. Uppsala: Uppsala universitet.

Parmenius-Swärd, S. (2013). Multimodala perspektiv på elevers provskrivande i svenska. I Marner, A., & Örtergren, H. (red.), *KLÄM: Konferenstexter om Lärande, Ämnesdidaktik och Mediebruk*. (s. 120–135). Umeå: Umeå universitet.

Östlund-Stjärnegårdh, E. (1997). *Skriva debattartiklar i skolan - går det? Om texttypen debattartikel i nationella prov*. Uppsala: Uppsala universitet.

Östlund-Stjärnegårdh, E. (2002). *Godkänd i svenska? Bedömning och analys av gymnasieelevers texter*. (Doktorsavhandling). Uppsala: Institutionen för nordiska språk. Tillgänglig: <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A161558&dswid=1542>

Östlund-Stjärnegårdh, E., (2003). Hur hittar man den röda tråden? I M. Linnarud., & E. Sandlund (utg.), *Språk och lärande. Rapport från ASLA:s höstsymposium Karlstad, 7–8 november 2002* (s. 50–62).

Östlund-Stjärnegårdh, E. (2006a). Skön litteratur för gymnasister: Vilka texter väljer tjejer och killar i det nationella provet? I S. Ask, G. Byrman, S. Hammarbäck, M. Lindgren, & P. Stille (Red.), *Lekt och lärt! Vänskrift till Jan Einarsson 2006* (s. 83–93). Växjö: Växjö universitet.

Östlund-Stjärnegårdh, E. (2006b). *Att förmedla egna och andras tankar: Om gymnasisters källhantering i det nationella provets skrivuppgift* (FUMS-rapport 2006:219). Uppsala: Uppsala universitet, Gruppen för nationella prov i svenska och svenska som andraspråk.

Östlund-Stjärnegårdh, E. (2010). Skrivutveckling speglad i prov. I M. Ellvin., & L. Manderstedt (red.), *Växtkraft: Om svenskämnets möjligheter* (s. 133–147). Stockholm: Svenskläraryöreningen.

Östlund-Stjärnegårdh, E. (2012). Att läsa och sedan skriva. I S. Matre., & A. Skaftun (Red.), *Skriv! Les! 1: Artikler fra den første nordiske konferansen om skrivning, lesing og literacy. Paper presented at Skriv! Les! 1* (s. 157–172). Trondheim: Akademika forlag.

Övriga referenser

Andersson Varga, P. (2014). *Skrivundervisning i gymnasieskolan: svenskämnets roll i den sociala reproduktionen*. (Doktorsavhandling). Göteborg: Göteborgs universitet. Tillgänglig: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/37061?locale=sv>

B T Hinnerich. (2016). *Home*. Hämtad 2016-10-03, från <http://bthinnerich.se/>

Garne, B. (1996). Nationella prov i svenska. *Svenskläraren*, 42(5), s. 24.

Garne, B. (1996). MVG på Klarspråk. *Svenskläraren*, 42(5), s. 25–26.

Göteborgs universitet. (2015a). *Gudrun Erickson*. Hämtad 2016-10-08, från <http://ips.gu.se/om-ips/personal?userId=xericg>

Göteborgs universitet. (2015b). *Jan-Eric Gustafsson*. Hämtad 2016-10-08, från <http://ips.gu.se/om-ips/personal?userId=xgjanp>

Handelshögskolan i Stockholm. (2016a). *Johannesson, Magnus*. Hämtad 2016-10-08, från <https://www.hhs.se/en/person/?personid=1981033>

Handelshögskolan i Stockholm. (2016b). *PhD in Economics – Placements*. Hämtad 2016-10-08, från <https://www.hhs.se/en/education/phd/economics/phd-placement/>

Högskolan Dalarna. (2012). *Catharina Nyström Höög*. Hämtad 2016-10-07, från <http://www.du.se/sv/Om-Hogskolan/Organisation/Sok-personal/Min-presentation/?userId=934>

Högskolan i Borås. (2016). *Anita Norlund*. Hämtad 2016-10-07, från <http://www.hb.se/Forskning/Forskare/Norlund-Anita/#projects>

Högskolan Väst. (2015a). *Maj Asplund Carlsson*. Hämtad 2016-10-08, från <http://www.hv.se/sv/forskning/forskare/alfabetisk-ordning/maj-asplund-carlsson>

Högskolan Väst. (2015b). *Helena Korp*. Hämtad 2016-10-07, från <http://www.hv.se/sv/forskning/forskare/alfabetisk-ordning/helena-korp>

Korp, H. (2010). Nationella prov och likvärdig betygssättning i gymnasiet. I C. Lundahl, & M. Folke-Fichtelius, (red.) (2010). *Bedömning i och av skolan: praktik, principer, politik*. 2 uppl. (s. 143–159) Lund: Studentlitteratur.

Linköpings universitet. (2014). *Suzanne Parmenius-Swärd*. Hämtad 2016-10-03, från <https://liu.se/ikk/medarbetare/suzanne-parmenius-sward?l=sv>

Palmér, A. (2011). Vad ska bedömas? Gymnasiets nationella prov i svenska och svenska som andraspråk. I M. Ellvin, G. Skar & M. Tengberg (red.), *Svenskämnet i förändring? Perspektiv på de nya kurs- och ämnesplanerna*. Stockholm: Natur & Kultur.

Palmér, A. (2013b). Skrivdidaktiska diskurser bakom gymnasieskolans nationella prov: Genre, kommunikationssituation och skrivdidaktiska diskurser. I J.A. Chrystal & M. Lim Falk (red.), *Genre: Tionde nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning. Stockholm 18–19 oktober 2012* (s. 72–82). Stockholm: Stockholm universitets förlag.

Skolverket. (1994). *Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94*. Stockholm: Skolverket.
Hämtad från: <http://www.escandinavo.com/download/lpf94swe.pdf>

Skolverket. (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskolan 2011*. Stockholm: Skolverket. Hämtad från: http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2705.pdf%3Fk%3D2705

Skolverket. (2012). *Bedömning och betygssättning i gymnasieskolan*. Stockholm: Skolverket.
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=284>

Skolverket. (2016a). *Nationella prov*. Hämtad 2016-10-07, från:
<http://www.skolverket.se/bedomning/nationella-prov>

Skolverket. (2016b). *Svenska 1/Svenska som andraspråk 1*. Hämtad 2016-10-07, från:
<http://www.skolverket.se/bedomning/nationella-prov/alla-nationella-prov-i-skolan/gymnasieskolan/sv-sva/svenska-1-och-svenska-som-ansdrasprak-1-1.193105>

Skolverket. (2016c). *Svenska 3/Svenska som andraspråk 3*. Hämtad 2016-10-07, från:
<http://www.skolverket.se/bedomning/nationella-prov/alla-nationella-prov-i-skolan/gymnasieskolan/sv-sva/svenska-3-och-svenska-som-ansdrasprak-3-1.193106>

Stockholms universitet. (2015). *Jonas Vlachos, Professor*. Hämtad 2016-10-08, från
<http://www.ne.su.se/english/research/our-researchers/jonas-vlachos/jonas-vlachos-professor-1.214549>

Uppsala universitet. (2016a). *Nationella prov i svenska och svenska som andraspråk: Forskning*. Hämtad 2016-09-27, från:
<http://www.natprov.nordiska.uu.se/forskning/>

Uppsala universitet. (2016b). *Nationella prov i svenska och svenska som andraspråk: Resultatrapporter*. Hämtad 2016-09-27, från:
<http://www.natprov.nordiska.uu.se/forskning/resultatrapporter/>

Uppsala universitet. (2016c). *Nationella prov i svenska och svenska som andraspråk: Sammanställningar av lärarenkäter*. Hämtad 2016-09-27, från:

<http://www.natprov.nordiska.uu.se/forskning/lararenkater/>

Uppsala universitet. (2016d). *Eva Östlund-Stjärnegårdh*. Hämtad 2016-10-03, från

<http://katalog.uu.se/empinfo/?id=N96-781>

Uppsala universitet. (2016e). *Anne Palmér*. Hämtad 2016-10-03, från

<http://katalog.uu.se/empinfo/?id=N96-30>

Uppsala universitet. (2016f). *Olle Nordberg*. Hämtad 2016-10-07, från

<http://katalog.uu.se/empinfo/?id=N12-967>

Uppsala universitet. (2016g). *Maria Ohlsson*. Hämtad 2016-10-08, från

<http://katalog.uu.se/empinfo/?id=XX3160>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Örebro universitet. (2016). *Eric Borgström*. Hämtad 2016-10-08, från

https://www.oru.se/personal/eric_borgstrom

Östlund-Stjärnegårdh, E. (2001). What texts pass the national test in Swedish? I *New directions in nordic text linguistics and discourse analysis: methodological issues* (s. 219–228). Oslo: Novus forlag.

Östlund-Stjärnegårdh, E. (2014). *Nationella prov i Svenska B och Svenska som andraspråk B, 1996-2013: Slutrapport och jämförande studie av två skrivuppgifter*. Uppsala: Uppsala universitet; Gruppen för nationella prov i svenska och svenska som andraspråk.